

PRAWO KARNE MATERIALNE

Kazusy

redakcja naukowa Jerzy Lachowski

Marcin Berent, Piotr Chrzczonowicz, Natalia Daśko
Jerzy Lachowski, Michał Leciak, Agata Ziótkowska

SERIA AKADEMICKA

PRAWO KARNE MATERIALNE

Kazusy

redakcja naukowa Jerzy Lachowski

Marcin Berent, Piotr Chrzczonowicz, Natalia Daśko
Jerzy Lachowski, Michał Leciak, Agata Ziótkowska

SERIA AKADEMICKA

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 lipca 2022 r.

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Joanna Ołówek

Opracowanie redakcyjne
Agnieszka Witczak

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Poszczególne rozdziały opracowali:

Marcin Berent – rozdz. II, III, IV, XIV, XV, XVI, XVII, XXXIII

Piotr Chrzczonowicz – rozdz. VI, VII, XXVIII, XXIX, XXX, XXXI, XXXII, XXXV

Natalia Daśko – rozdz. XI, XII, XIII, XXIII, XXIV, XXV, XXVI, XXVII

Jerzy Lachowski – Wprowadzenie, Zalecana literatura, rozdz. I

Michał Leciak – rozdz. VIII, IX, XVIII, XIX, XX, XXI, XXII, XXXIV

Agata Ziółkowska – rozdz. V, XXXVI, XXXVII, XXXVIII, XXXIX, XL, XLI, XLI

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przystępujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8286-661-2

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluger.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Książka zawiera kazusy z zakresu prawa karnego materialnego odnoszące się do wszystkich części Kodeksu karnego, w tym do części wojskowej. Zostały one ułożone zgodnie z systematyką ustawy. Wszystkie stany faktyczne opatrzone odesłaniem do przepisów, których zastosowanie należy rozważyć podczas rozwiązywania zadania. Większość kazusów została także wzbogacona orzecznictwem sądów powszechnych, w którym należy szukać odpowiedzi na zadane pytania. Niekiedy teza lub uzasadnienie określonego judykatu zawierają rozwiązanie zadania. Nie oznacza to jednak, że stanowisko takie jest prawidłowe, a intencją autorów jest zachęcenie czytelnika korzystającego ze zbioru do krytycznej refleksji nad takimi wypowiedziami.

Książka jest przeznaczona przede wszystkim dla studentów prawa. Będzie stanowić niezastąpioną pomoc podczas ćwiczeń z prawa karnego oraz w przygotowaniu do egzaminu z tego przedmiotu.

Autorzy zbioru są pracownikami naukowo-dydaktycznymi Katedry Prawa Karnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, którzy od wielu lat zajmują się prawem karnym, a ponadto większość z nich to praktycy (adwokaci lub radcowie prawni), co gwarantuje wyjątkowo praktyczną przydatność opracowania.

9 788382 866612 W01P01

ISBN 978-83-8286-661-2

9 788382 866612

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

CENA 49 ZŁ (W TYM 5% VAT)

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
Wprowadzenie	13
Zalecana literatura	19
Rozdział I	
Zasady odpowiedzialności karnej	21
Rozdział II	
Formy popełnienia przestępstwa	37
Rozdział III	
Wyłączenie odpowiedzialności karnej	45
Rozdział IV	
Kary	55
Rozdział V	
Środki karne, kompensacyjne i przepadek	59
Rozdział VI	
Zasady wymiaru kary i środków karnych	71
Rozdział VII	
Powrót do przestępstwa	79

Rozdział VIII	
Środki związane z poddaniem sprawcy próbie	87
Rozdział IX	
Zbieg przestępstw oraz łączenie kar i środków karnych	95
Rozdział X	
Środki zabezpieczające	103
Rozdział XI	
Przedawnienie	109
Rozdział XII	
Zatarcie skazania	119
Rozdział XIII	
Odpowiedzialność za przestępstwa popelnione za granicą	127
Rozdział XIV	
Przestępstwa przeciwko pokojowi, ludzkości oraz przestępstwa wojenne	135
Rozdział XV	
Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej	141
Rozdział XVI	
Przestępstwa przeciwko obronności	147
Rozdział XVII	
Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	153
Rozdział XVIII	
Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu	159
Rozdział XIX	
Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	167

Rozdział XX	
Przestępstwa przeciwko środowisku	177
Rozdział XXI	
Przestępstwa przeciwko wolności	183
Rozdział XXII	
Przestępstwa przeciwko wolności sumienia i wyznania	191
Rozdział XXIII	
Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	197
Rozdział XXIV	
Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece	209
Rozdział XXV	
Przestępstwa przeciwko czci i nietykalności cielesnej	217
Rozdział XXVI	
Przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową	225
Rozdział XXVII	
Przestępstwa przeciwko działalności instytucji państwowych i samorządu terytorialnego	233
Rozdział XXVIII	
Przestępstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości	243
Rozdział XXIX	
Przestępstwa przeciwko wyborom i referendum	251
Rozdział XXX	
Przestępstwa przeciwko porządkowi publicznemu	259

Rozdział XXXI	
Przestępstwa przeciwko ochronie informacji	267
Rozdział XXXII	
Przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów	271
Rozdział XXXIII	
Przestępstwa przeciwko mieniu	281
Rozdział XXXIV	
Przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu i interesom majątkowym w obrocie cywilnoprawnym	289
Rozdział XXXV	
Przestępstwa przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi	299
Rozdział XXXVI	
Przepisy ogólne dotyczące żołnierzy	307
Rozdział XXXVII	
Przestępstwa przeciwko obowiązkowi pełnienia służby wojskowej.....	313
Rozdział XXXVIII	
Przestępstwa przeciwko zasadom dyscypliny wojskowej.....	319
Rozdział XXXIX	
Przestępstwa przeciwko zasadom postępowania z podwładnymi	325
Rozdział XL	
Przestępstwa przeciwko zasadom obchodzenia się z uzbrojeniem i uzbrojonym sprzętem wojskowym	329
Rozdział XLI	
Przestępstwa przeciwko zasadom pełnienia służby	333

Rozdział XLII	
Przestępstwa przeciwko mieniu wojskowemu	337
O Autorach	345

WPROWADZENIE

Nauka praktycznego stosowania przepisów prawa karnego materialnego jest najbardziej efektywna, gdy opiera się na analizie konkretnych stanów faktycznych. W takim przypadku uczący się zmuszony jest dokonywać wykładni określonych unormowań prawnych i subsumpcji analizowanego zdarzenia oraz zachowania sprawcy. W ten sposób najszybciej utrwala się instytucje prawa karnego materialnego, łatwiej zrozumieć ich istotę oraz funkcje.

Oddawane do rąk Czytelników opracowanie zawiera zbiór kazusów z zakresu prawa karnego materialnego. Zestaw zadań został podporządkowany systematyce ustawy z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1138). Do każdego rozdziału tego kodeksu przedstawiono po kilka, kilkanaście, a nawet ponad dwadzieścia stanów faktycznych, które wymagają pogłębionej analizy prawnej. Zadania nie zostały opatrzone rozwiązaniami, wszak celem prezentowanego zbioru kazusów jest zmuszenie uczących się prawa karnego do refleksji na gruncie poszczególnych przypadków. Poza tym wiele stanów faktycznych będzie można kwalifikować na różne sposoby, a autorzy niniejszego zbioru nie chcą Czytelnikom niczego narzucać. Cały zbiór poprzedzony jest jednak modelowym rozwiązaniem, dzięki któremu wiadomo, jak powinna wyglądać metodologia rozwiązywania poszczególnych zadań. Jakkolwiek kazusy nie zostały opatrzone rozwiązaniami, to pod każdym stanem faktycznym znaleźć można odesłanie do przepisów, których zastosowanie należy rozważyć. W zdecydowanej większości przypadków pod kazusami znajduje się również odesłanie do orzecznictwa, ułatwiające rozwiązanie konkretnego zadania. Dzięki temu Czytelnik nie tylko nauczy się stosowania wybranych rozwiązań prawnych za-

wartych w Kodeksie karnym w praktyce, ale również pozna dorobek judykatury. Niekiedy rozwiązanie określonego zadania znajdzie swoje uzasadnienie w konkretnym orzeczeniu sądu powszechnego lub Sądu Najwyższego. Autorzy zachęcają jednak do tego, aby judykaty takie poddawać krytycznej ocenie i nie poprzestawać przy rozwiązywaniu zadań na odwołaniu się do takiego orzeczenia, które wprost wskazuje, jak należy zakwalifikować określony stan faktyczny. Nie można wszak z góry zakładać, że taki judykat jest trafny. O prawidłowości konkretnego rozwiązania będzie decydowała moc przywołanych argumentów. Przy rozwiązywaniu poszczególnych zadań pomocne może być również sięganie do podstawowej literatury przedmiotu, której wykaz znajduje się na początku zbioru zadań. Dzięki temu korzystający z tej publikacji pozna sporne niekiedy stanowiska wyrażane w doktrynie prawa karnego dotyczące określonych instytucji.

Niniejszy zbiór kasusów może być przydatny zarówno studentom, którzy uczęszczają na zajęcia komplementarne z prawa karnego, jak i aplikantom, którzy przygotowują się do egzaminu z tego przedmiotu.

Jerzy Lachowski

Przykład

Kazus

Michał Z. przybył pod ogrodzenie posesji w celu dokonania kradzieży z włamaniem do znajdującego się na niej budynku gospodarczego. Posesja była ogrodzona siatką. Podczas pokonywania ogrodzenia został on ujęty przez przechodzący obok patrol policji. Prokurator skierował do sądu akt oskarżenia, w którym zarzucił sprawcy usiłowanie kradzieży z włamaniem (art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k.). W toku postępowania przygotowawczego obrońca podnosił, że podejrzany nie wykroczył swoim zachowaniem poza granice niekaralnego przygotowania kradzieży z włamaniem i co najwyżej może być pociągnięty do odpowiedzialności karnej za usiłowanie przestępstwa naruszenia miru domowego (art. 193 k.k.).

Rozdział I

ZASADY ODPOWIEDZIALNOŚCI KARNEJ

Kazus 1.

Dariusz G. podrobił poprzez skopiowanie na kserodrukarce banknot o nominale 20 złotych. Prokurator wniósł do sądu akt oskarżenia, w którym zarzucił mu popełnienie przestępstwa z art. 310 § 1 k.k. Podczas rozprawy obrońca oskarżonego wniósł o wydanie wyroku umarzającego postępowanie w myśl przepisu art. 1 § 2 k.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 414 § 1 k.p.k.

Oceń zasadność wniosku obrońcy.

Czy w sprawach o zbrodnie możliwe jest zastosowanie klauzuli znikomego stopnia społecznej szkodliwości czynu?

Zob. art. 310 § 1 i 3 k.k.

Por. postanowienie SO w Radomiu z 7.06.2018 r., II K 143/17, Legalis, LEX nr 2569101.

Kazus 2.

Grzegorz W. został oskarżony o to, że w okresie od 10.04.2020 r. do 14.04.2020 r. w miejscowości Ł. jako lekarz Oddziału Wewnętrznego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Ł. naraził

Krzysztofa L. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia w ten sposób, że po zaopatrzeniu chirurgicznym w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym w dniu 10.04.2020 r. rany szarpanej uda prawego z uszkodzeniem mięśni i ścięgien u ww. pacjenta oraz założeniu drenaży rany, a następnie skierowaniu Krzysztofa L. na oddział chirurgiczny, gdzie sprawował nad ww. opiekę, będąc zobowiązanym do przestrzegania właściwego sposobu postępowania diagnostyczno-leczniczego, nie przeprowadził wnikliwego wywiadu z chorym, a ponadto – mimo widocznych u pokrzywdzonego żyłaków kończyn dolnych, a także ze względu na wiek pacjenta, długotrwałe unieruchomienie z uwagi na uraz prawej kończyny dolnej – nie wdrożył u niego leczenia przeciwzakrzepowego, co skutkowało nieumyślnym spowodowaniem śmierci Krzysztofa L. w dniu 14.04.2020 r. w wyniku zatoru zakrzepowego tętnicy płucnej, tj. o czyn z art. 160 § 2 k.k. w zb. z art. 155 k.k. W toku postępowania przed sądem zeznawali biegli, którzy stwierdzili, że Grzegorz W. nie miał możliwości rozpoznania u pacjenta czynnika ryzyka kwalifikującego go do wdrożenia profilaktyki przeciwzakrzepowej, a tym samym nie mógł przewidzieć, że niezastosowanie właściwych środków farmakologicznych może doprowadzić do zagrożenia życia pacjenta.

Czy w tym stanie faktycznym zachodzą podstawy do skazania oskarżonego?

Zob. art. 9 § 2 k.k.

Por. wyrok SN z 8.02.2017 r., III KK 226/16, Legalis, LEX nr 2224610.

Kazus 3.

Sąd Rejonowy w G. wyrokiem z 8.04.2022 r. przypisał oskarżonemu przestępstwo z art. 270 § 2a k.k. i umorzył postępowanie z uwagi na znikomy stopień społecznej szkodliwości czynu, odwołując się w podstawie rozstrzygnięcia do przepisu art. 1 § 2 k.k.

Oceń trafność wyroku.

Zob.: art. 270 § 2a k.k., art. 1 § 2 k.k.

Por. wyrok SN z 17.01.2017 r., WA 17/16, Legalis, LEX nr 2200605.

Kazus 4.

Daria Z. podczas tańca uderzyła Michała G. palcem w oko, powodując u niego erozję rogówki. Z powodu dolegliwości bólowych Michał G. postanowił udać się do lekarza okulisty. Gdy stał na światłach przed przejściem dla pieszych pod przychodnią specjalistyczną, oczekując na zielone światło, w sygnalizator świetlny uderzył jadący z nadmierną prędkością pojazd marki Skoda Octavia III, kierowany przez Jana L., który znajdował się w stanie po użyciu alkoholu. Sygnalizator przewrócił się na Michała G., który doznał trwałego kalectwa.

Czy i komu można przypisać skutek w postaci uszczerbku na zdrowiu u Michała G.?

Dokonaj analizy stanu faktycznego przez pryzmat wszystkich teorii związku przyczynowego, które zostały sformułowane w doktrynie prawa karnego.

Zob. art. 9 § 2 k.k.

Kazus 5.

Łukasz J., składając wniosek o eksternistyczny egzamin na prawo jazdy, zataił, że jest chory na epilepsję. Prawo jazdy otrzymał i zaczął jeździć. Latem, prowadząc samochód drogą szybkiego ruchu, Łukasz J. dostał nagłego ataku epileptycznego, co spowodowało, że stracił panowanie nad pojazdem i doprowadził do czołowego zderzenia z pojazdem jadącym z naprzeciwka, w wyniku czego kierowca tego pojazdu oraz pasażer odnieśli ciężkie obrażenia ciała. Prokurator oskarżył Łukasza J. o przestępstwo z art. 177 § 2 k.k. W postępowaniu jurysdykcyjnym sąd dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy psychiatrów, którzy stwierdzili,

że z powodu ataku epileptycznego Łukasz J. miał w chwili wypadku całkowicie zniesioną zdolność panowania nad pojazdem i pokierowania swym postępowaniem.

Czy Łukasz J. dopuścił się czynu w rozumieniu prawa karnego?

Zob.: art. 1 § 1 k.k., art. 9 k.k.

Kazus 6.

W dniu 20.07.2019 r. w miejscowości M. Karol W., obsługując tor linowy w parku linowym A. C., zezwolił na użytkowanie toru linowego przez uczestników, mimo że został on wykonany w sposób naruszający zapisy normy obowiązującej w tym zakresie. W okolicach tego toru nie umieszczono regulaminu określającego sposób korzystania z obiektu. Nie zapewniono uczestnikom systemu asekuracji w taki sposób, aby systemy służące do naciągu były niedostępne dla użytkowników lub wyraźnie oznaczone jako niedozwolone punkty wpięcia się użytkownika, bez zainstalowania na sąsiadującym z torem linowym drzewie właściwych urządzeń ochronnych. Wskutek tego Damian H. wpiął się za pomocą lonży bezpieczeństwa i wózka Trac do niewłaściwej liny, będącej liną odciążu, i uderzył przez to o drzewo. W wyniku tego zdarzenia Damian H. doznał obrażeń w postaci stłuczenia i rany tłuczonej głowy, krwiaka podtwardówkowego po stronie lewej, krwawienia podpajęczynówkowego, stłuczenia mózgu, które to obrażenia stanowiły ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci choroby realnie zagrażającej życiu. Karol W. w wymienionym obiekcie nie był zatrudniony. Krytycznego dnia, w którym po raz pierwszy doszło do uruchomienia całości toru, został on jedynie doraźnie przybrany do pomocy przez zarządzającego obiektem Krzysztofa L. jako jego znajomy, który w przeszłości ukończył szkolenie z zakresu obsługi parku linowego, i został przezeń skierowany do wykonywania zadań w jednym z punktów opisywanego toru.

Oceń zachowanie Karola W. oraz Krzysztofa L. przez pryzmat unormowania zawartego w art. 2 k.k.

Zob.: art. 156 § 1 k.k., art. 2 k.k.

Por. wyrok SN z 4.03.2015 r., IV KK 32/15, KZS 2015/5, poz. 13, OSNKW 2015/6, poz. 53.

Kazus 7.

W dniu 21.12.2019 r. w miejscowości P. Daria L. oraz Krystyna J. – nauczycielki w Szkole Podstawowej nr 4 w T. – organizowały przedstawienie wigilijne. Podczas tego przedstawienia Daria L. w porozumieniu z Krystyną J. wydała polecenie zapalenia otwartego ognia we wkładach do zniczy 14-letnim uczennicom siedzącym w jedenastym rzędzie na widowni. Bezpośrednio przed nimi stały inne uczennice w tym samym wieku, a wśród nich Michalina O., ubrane w łatwopalne stroje, dostarczone przez nauczyciela ze szkoły – Roberta W. – wykonane ze sztucznego materiału (alby) oraz wykonane z kleju, waty i tektury skrzydła. Jedna z uczennic trzymających zapalony wkład od znicza – Paulina K. – przez nieuwagę dotknęła nim tekturowych skrzydeł, które miała na sobie Michalina O., na skutek czego doszło do zapalenia się jej stroju. W wyniku tego zdarzenia Michalina O. doznała obrażeń ciała w postaci: oparzeń termicznych II/III stopnia obejmujących całe kończyny górne, górną połowę pleców oraz okolice łędźwiowe (sumarycznie około 30–35% powierzchni ciała), powodujących ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci choroby realnie zagrażającej życiu.

Czy Daria L. i Krystyna J. poniosą odpowiedzialność karną?

Zob.: art. 2 k.k., art. 9 § 2 k.k., art. 10 § 1 k.k., art. 156 § 1 i 3 k.k.

Por.: wyrok SN z 8.03.2000 r., III KKN 231/98, OSNKW 2000/5–6, poz. 45; wyrok SN z 1.12.2000 r., IV KKN 509/98, OSNKW 2001/5–6, poz. 45; wyrok SN z 9.05.2002 r., V KK 21/02, LEX nr 54393; wyrok SN z 3.10.2006 r., IV KK 290/06, OSNwSK 2006/1, poz. 1866; postanowienie SN z 15.02.2012 r., II K 193/11, OSNKW 2012/9, poz. 89.